

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2637 S. Lawndale av.
Office of publication: 2637 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4835.

LETO—YEAR XIII. Cena lista: \$5.00. Entered as second-class matter January 28, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 4. novembra (Nov. 4th) 1920. Subscription \$5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 259.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Debs vidi socialistično zmago l. 1924.

Socialistični glasovi so se v mnogih krajih potrojili in početverili od zadnjih volitev. Veliki volilni uspehi v New Yorku in Wisconsinu. Debs poziva delavce na delo za prihodnjo kampanjo, ki ima pričeti takoj.

Chicago, Ill. — Iz glavnega stana socialistične stranke poročajo, da je v New Yorku izvoljenih osem legislaturnih poslancev in eden legislaturni senator. — Možnost je tudi, da sta ravno tam izvoljena dva socialistična kongresnika, London in Hillquit.

Velik napredek socialističnih glasov.

New York, N. Y. — V 2733 volilnih okrožjih večjega New Yorka je dobil Debs 131,356 glasov, Harding 785,576 in Cox 345,535. Socialistični glasovi v New Yorku so se početverili od leta 1916.

Philadelphia, Pa. — Socialistični kandidat Debs je prejel v tem mestu 17,527 glasov, to je 12,811 glasov več kot pred štiri leti.

Davenport, Iowa. — V tem mestu so socialistični kandidati dobili štirikrat toliko glasov kakor pri zadnjih predsedniških volitvah.

Milwaukee, Wis. — Štetje glasov kaže, da je Viktor L. Berger zopet izvoljen kongresnikom v petem okrožju Wisconsinu. (Berger je bil dvakrat zaporedoma izvoljen iz kongresa).

Socialistični glasovi v Milwaukeeju so zelo narasli. V petnajstih volilnih predekih ima Coleman, socialistični kandidat za gubernorja, 2804 glasove, republikanec Blaine 2732 in demokrat McCoy 1464 glasov. Sodrugi Weber, kandidat za senatorja, ima v tem okrožju dvakrat toliko glasov kot republikanec Lenroot in 509 glasov večine nad Thompsonom, neodvisnim kandidatom.

Chicago, Ill. — Otto Branstetter, tajnik socialistične stranke, je večeraj zjutraj brzojavil Debsu, da bo štetje glasov pokazalo, da je socialistična stranka dobila blizu tri milijone glasov.

Atlanta, Ga. — Evgen V. Debs, kandidat socialistične stranke za predsednika, je na večer volilnega dne izjavil, da bodo glasovi pokazali naraščajočo silo stranke in nepremagljiv duh delavskega razreda, ki bo slavil veliko socialistično zmago leta 1924.

Letošnje volitve zaznamujejo prvi korak odločilnega boja v letu 1924. Debs poziva socialiste v Združenih državah, da naj ostanejo zvesti svoji stvari in začno takoj kampanjo za bodoče volitve z vsem navdušenjem, ki jim ga navdihujejo revolucionarne ideje.

Jedro Debsove izjave se glasi: "Pazno sem zasledoval bitko, kolikor so mi dopuščale okoliščine in sem prepričan, da današnji dan zaznamuje velik napredek socialističnega gibanja v Združenih državah."

Kadar je človek v ječi, v kateri je odrezan od sveta in nima nobenih sredstev za obveščanje, se pojavijo v njemu zmožnosti, da dobi čudovito jasen vpogled v stvari; v mojem slučaju se je pokazalo, da se v marsičem nisem motil. Sodrugi po vsej deželi so storili vse za uspeh kampanje in valed tega naj sprejmejo mojo prišrno zahvalo in čestitke.

Volitve so bile 2. nov. Naša prihodnja kampanja se odpravi 3. novembra. Vmes ni odmora. Niti ena ura ni izgubljena. Socialistična kampanja bo končana takrat, kadar bo kapitalizem mrtev in delavstvo svobodno.

Začnimo prihodnjo kampanjo z vsem entuziazmom, ki nam ga navdihujejo revolucionarne ideje. Dovolj je bilo notranjih bojev v naši stranki. Združimo se, uvrstimo naše vrste, poravnajmo razlike

SOCIALISTI V NEW YORKU SO BILI OGOLJUFANI ZA TISOČE GLASOV.

New York, N. Y. — Adolph Germer, organizator socialistične stranke, je izjavil v sredo zjutraj, da so se političarji starih strank zopet poslužili običajne taktike nasilja in sleparij proti socialistom v New Yorku. V nekaterih volilnih prostorih so morali socialistični volilci čakati eno ali dve uri predno so dobili glasovnice. Germer pravi, da je bilo na ta način izgubljenih na tisoče socialističnih glasov.

HARDING JE IZVOLJEN PREDSEDNIKOM

GLASOVI OPOZICIJE SO NARASLI.

Socialisti izvoljeni v legislaturo in kongres.

Po najnovejših poročilih, ki pa še niso zanesljiva, ima Harding pet milijonov glasov večine nad Coxom. Republikanci se hvaležijo, da je Harding zmagal v 33 državah in ima 379 elektorskih glasov, dočim jih ima Cox 140, 75 elektorskih glasov je še dvomljivih.

Demokratje so strahovito propadli; izgubili so celo državo Tennessee na jugu, ki je doslej spadala v "solidni demokratični jug."

Chicago, Ill. — Poročila govore, da je predsednikom Združenih držav izvoljen Harding, dasi ravno ta poročila še niso popolna. Kasneje poročila lahko povzročijo razliko glasov za Hardinga, lahko pa tudi znižajo števila glasov, ki so ga prerokovali velebitiški listi v svojem navdušenju za Wall Street, toda rezultata spremeniti ne morejo.

Kdor pozna ameriško ljudstvo, je vedel, da volitve ne bodo končale z drugim rezultatom, ker postoji resnica, če je ljudstvo postalo nezadovoljno z demokratično administracijo, je izvolilo republikansko; če je pa bilo nezadovoljno z republikansko upravo, je pa izvolilo demokrata. Tistega spoznanja med ameriški volilci še ni, da uvidijo, da ljudstvo ne bo odponočno, dokler se ne izreče z glasovnico za spreminitev sedanjega sistema blagovne produkcije in distribucije. In dokler to spoznanje ne pride, bo republikanska uprava nasledila demokratično, demokratična pa republikansko.

To je tisto ceneanje ameriškega ljudstva semintje po končani državljanski vojni, ki je odpravila zamorsko sužnost in omogočila, da se je kapitalizem razvil do take moči, kot v nobeni drugi državi na svetu. Kapitalizem pa prinaša gospodarske krize, stagnacije v industriji, pa zopet oživljenje industrije, kar v Ameriki imenujejo "dobre čase."

Administracija, ki je na krmlu ob časi gospodarske krize ali stagnacije v industriji, je navadno poražena na volitvah, ker ni znala odpreti ob pravem času varnostne zaklopke, da blago odhaja v taki množini na svetovni trg, da se koleseje v industriji obrneča nočindan. Kadar bo administracija ene stare stranke nasledila administracijo druge stare stranke v krizi in ne ena ne druga ne bo mogla zasukati koleseja v industriji, tedaj pride prav zanesljivo spoznanje, da je treba spremeniti način sedanje blagovne produkcije in distribucije.

Opozicija proti obema starima strankama je pa dosegla vseno lepe uspehe po detajliranih poročilih, ki prihajajo počasi v javnost. Število oddanih glasov za Debsa, socialističnega predsedniškega kandidata, je tako veliko, da takega števila glasov niso pričakovali privatni velebitniški interesi in zatigadelj velebitniški listi še moleč o glasovih, ki so bili oddani križem Združenih držav. (Dalje na 2. strani, 6. kol.)

VOJNE CENE ZA KRUH SE VEDNO POSTOJE.

PRIVATNI MLINARSKI INTERESI ŽANJEJO PROFITE.

Kmetu je ostala slama, Wall Streetu gre profit, konzumentom pa pleva.

Chicago, Ill. — Zakaj še zdaj postojajo vojne cene, se je nedavno izvedelo iz dveh virov. En vir nam podaja sedanji položaj mlinarske industrije v Minneapolisu, drugi vir je pa korespondenca, ki je bila priobčena v dnevniku "Chicago Daily Tribune," katerega pripoveduje, da so poljedelski producenti intervjuvali W. P. G. Hardinga, ravnatelja zveznega rezervnega odbora, vplivajoč nanj, da naj povzra ceno pšenice.

Dnevnik "Minnesota Daily Star" poroča, da v mlinih v Minneapolisu odslavljajo delavce in da se vračajo k petdnevni delu v tednu, čeravno postoji fakt, da se kruh prodaja po tisti ceni kot v vojnem času. Ravnatelj prodajaln v notranjem mestu v Minneapolisu izjavlja, da bodo še nadalje prodajali funt kruha po dvanajst centov. Dalje pravi, da ne vidijo prav nobenih znamenj, ki bi kazala na to, da pade cena kruhu v bodočnosti. Far mar bo pa še nadalje prejemal tri cente za pšenico, iz katere se napravi funt kruha, ki se prodaja po dvanajst centov.

Dnevnik "Star" pravi: Vojna cena za moko se je nekoliko znižala, toda konzument nima nobenega dobička pri kruhu. Znižanje cene je koristilo močetarjem, trgovcem na drobno in pekarskim podjetnikom. V nekem drugem odstavku se pa glasi: "Sod moka so prodajali f. o. b. Minneapolis (to je na mestu) po \$16.35 dne 18. maja, ko je stal bušelj pšenice \$2.78. Čisti dobiček pri sodu moka se ceni na tri dolarje. Od maja sem je padla cena za sod moka na \$10.70 f. o. b. Minneapolis, dasiravno se ni sccenil kruh. Sedanje cene za moko, ki so dobičkanosne, se zde nizke kompanijam kot Consolidated Milling kompanija, kajti dividende njenih delnic so poskočile v vojnem času od \$8.35 na \$25.40 pri delnici.

Korespondenca v šikaskem dnevniku pripoveduje, da je ravnatelj Harding povedal poljedelskim producentom brez imena, ki so prišli k njemu, da se pogovore z njim, da nizke cene ne bodo dolgo obstale.

Kdo so ti poljedelski producenti ne pove korespondenca, ampak vsak človek, ki misli s svojimi možgani, se zaveda, da niso bili farmerji, ki so morali po nizki ceni prodati svojo pšenico, zdaj pa zahtevajo, da se povzra cena pšenice, ko je odromala v žitnice in elevatorje privatnih velebitniških interesov. Nak, farmerji niso tako neumni, ker se zavedajo, da pojdejo cene v tistem trenutku gori, ko se prične dražiti pšenica. Dokler farmerji ne bodo gospodarji mlinov, žitnic in žitnih elevatorjev, toliko časa bo farmerjem ostala pšenična slama, profit od pšenice pojde v Wall Street, konzumenti bodo pa pobirali pleva.

ORGANIZIRANI DELAVCI SE KREPKO POSTAVLJAJO TEKSTILNIM TRUSTOVCEM V BRAN.

Lawrence, Mass. — Organizirani delavci, ki sortirajo volno, so obdržavali shod, na katerem so sklenili, da se postavijo po robu proti nameravanemu znižanju mezd. Delavci pravijo: Najprvo morajo pasti cene za življenske potrebščine. In kadar se homo prepričali, da so cene res padle, da lahko izhajamo z nižjo mezdo in pošteno in dostojno preživimo svoje družine, tedaj homo šele pristali na znižanje mezd. Pa tudi takrat homo govorili mi in ne podjetniki, za koliko se lahko zniža meza.

LENIN JE ZADOVOLJEN S HARDINGOVO ZMAGO.

Pomeni prijateljstvo z Rusijo.

Berlin, 3. nov. — Lenin, Trocki, Čičerin, Kamenov in drugi voditelji sovjetske Rusije so izrazili željo, da bi bil Harding izvoljen predsednikom Združenih držav. To je povedal neki Rus, ki je pravkar prišel iz Moskve v Berlin.

Lenin je rekel: "Hardingova zmaga pomeni, da se vpostavimo prijateljski stiki med Združenimi državami in Rusijo. Ako bo pa izvoljen Cox, tedaj se bo nadaljevala Wilsonova politika, ki je brez cilja."

KRIZARSKA VOJNA PROTI ŽGANJU.

BRATA HOTELIRJA ARETIRANA.

Banditje pa kljub križarski vojni proti žganju krađejo žganje.

Chicago, Ill. — Križarska vojna proti tihotapcem, ki prodajajo opojne pijače, se nadaljuje. Zvezni sodnik Landis je izdal tiralnico za brata Karl in Emil Kistela, lastnika hotela Randolph in gostilne, posnane pod imenom Marigold Gardens.

Sodniške tiralnice so bile izdane tudi za Emil Demmeja, hotelskega ravnatelja, Paul Strubela, vrhovnega natakarija, Frank Kranerja, točaja, in C. Simonsa, natakarija.

Po mestu krožijo vsakovrstne divje vesti. Tako na pr. govore, da so mnogi salunari ponudili državnemu pravdniku Clynu svojo pomoč, da se razkrije tihotapska kupčija z žganjem v Chicago. Veliko ljudi dvomi, da je ta vest resnična, ker salunari niso tako neumni, če res prodajajo opojne pijače, da bi sami sebi zaprili bogat vir dohodkov.

"Mike do Pikova" tihotapska kupčija z žganjem, pri kateri se je šlo za sto pet in sedemdeset tisoč dolarjev, še vedno strši. Vrče se zaslišanja in preiskave, ali iz vsega, kar je dozdaj prišlo v javnost, se zdi, da je preiskava tam, kjer je prišla.

Banditje, ki se zdaj preživljajo na ta način, da krađejo žganje mesto drugih vrednosti, se ne brigejo dosti za križarsko vojno proti žganju. Zdad so vlomili pri tverdi Many, Blane & Co., ki tržijo opojni pijačami, in so odnesli za štirideset tisoč dolarjev žganja.

Med uradniki, ki love tihotapce, so pa seveda prav čedni ljudje. Tako je bil prohibicionistični agent Orville R. Robinson suspendiran, ker je bil pijan.

EKSPEDICIJA NA JUŽNI TEČAJ SE JE PODALA NA POT.

Norfolk, Va. — Norveški parnik "Thor I", na katerem je ukrepana britska ekspedicijska, namenjena na Južni tečaj, je zapustil luko. Parnik se ustavi na Južnih šetlendskih otokih. V Montevideju prideta na parnik še dva člana ekspedicijske. Tam akreajo tudi potrebne pse, ki bodo vlekli sani.

VPORABA SADIJA NESPOSODNEGA ZA PRODAJO.

Washington, D. C. — Zvezni državni poljedelski departament poroča, da so sadjereji na otoku Porto Rico prišli do zaključka, da bodo sadje, ki ga iz enega ali drugega vzroka ne morejo odposlati na trg, vporabili pri izdelavi sadnih sokov. V prvi vrsti pridejo v poštev pomaranče, katere ne morejo odposlati na trg, ako so le malo ranjene.

VREME.

Chicago in okolice: V petek jasno in gorkeje. Južnozahodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 45, najnižja 33. Sonce izide ob 6:26, zaide ob 4:42.

SOVJETSKE ARMADE OBKROŽILE VRANGLA.

Boljševiki prodirajo od petih strani na Krim; Vrangl v obroču.

RUSIJA ZAHTEVA, DA ANGLIJA OPUSTI CARISTE.

London, 3. nov. — Uradno poročilo iz Moskve se glasi, da so Vranglove čete na Krimu zajete. Sovjetske armade prodirajo od petih strani. Glavna sila Vranglove vojske je potolčena in sovjetski obroč okrog ostalih čet je vedno bolj ožji. Sovjeti so dobili v svoje roke velike zaloge bojnega materiala, ki so ga zaverniki poslali Vranglu.

Iz Carigrada javljajo, da vlada v Sebastopolu (krimskem pristanišču ob Črnem morju) velika zmošnjava. Tam je sedež Vranglove "vlade". Mesto je natlačeno z begunci, ki čakajo parnikov, da jih odvedejo v Carigrad.

London, 3. nov. — Leonid Krasin, zastopnik ruske sovjetske vlade v Londonu, je večeraj dostavil angleški vladi noto svojo vlade, ki zahteva poročito od Anglije, da ne bo več zalagala z vojnimi materiali generalov Balakoviča in Petluro, ki vodita guerilsko bojevanje proti sovjetom v Ukrajini od kar je bil sklenjen mir s Poljsko.

Nota se glasi, da bi bilo gibanje omenjenih dveh generalov nemogoče, ako bi ne prejela pomoči od entente.

MAZALI SE OGLAŠAJO.

Chicago, Ill. — Mazali, ki pravijo, da imajo moč, da lahko zdravijo brez zdravil, operacij itd., so organizirani. In ker imajo za sabo še precej neumnih ljudi tudi v takozvanih "izobraženih" krogih, pri katerih pa izobraženost precej šepa, imajo vpliv, tako se upajo že postaviti svoje zahteve. Največ pristavev imajo med ljudmi, ki so pristali neke sekto, ki si je nadela ime "krščanski znanstvenikov."

Ti mazali izjavljajo, da so vsi zakoni za čuvanje ljudskega zdravja razredni zakoni in zatigadelj proč z njimi. Smrečno pa je, da ti mazali ali "krščanski znanstveniki" prihajajo a svojimi zahtevami na dan, ko v Angliji izjavlja škof anglikanskega veroizpovedovanja, da bo treba vs. plamo tako spreminiti, da ne bo v protislovju z resnicami, ki jih je odkrila prava znanost. Zdi se, da bodo ti krščanski "znanstveniki" kmalu zahtevali, da se ljudstvo zdravi pri konjedrikah in eigankah, mesto da hodi k zdravnikom.

Nekaj drugega je, kadar zbole voditelji teh sektev nevarno in so prepričani, da jim bo njihova "krščanska znanost" toliko pomagala kot Blažev žegen. Takrat se hitro spomnijo, da imamo v Ameriki zdravnike, ki so študirali medicino in ne "krščanske znanosti" in pošljejo na skrivaj po nje, svojim očividem pa pripovedujejo, da jih je oskravila njih trdna vera v "krščansko znanost."

SEDEM MILIJONOV LOVCEV V ZDR. DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Glavni zvezni lovski nadzornik poroča, da je v Zdr. državah nad sedem milijonov loveev. Lansko leto je bilo izdanih okrog 3 milijone in pol lovskih dovoljenj in skoraj enako število oseb je pa upravičenih do lova brez lovskega dovoljenja. Koliko je pa tihotapcev se ne ve. Skupni dohodki od lovskih dovoljenj so znašali nad štiri milijone in pol dolarjev, katere vsota je bila porabljena za vzdrževanja urada in plačo uradnikov, ki nadzorujejo lov. Vseh, stalno vsluženih lovskih nadzornikov je dva tisoč in po možnosti lovskih nadzornikov pa okrog 600.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se na vrata.

Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavo n. pr. (November 1-20) poleg valiga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnikom potekla naročnina. Poslovila je prenehalo, da se vam ne ustavi list.

MONARHISTOM V NEMČIJI ZOPET RASTE GREBEN.

Na kongresu nemška ljudske stranke, ki bi se lahko tudi imenovala pangermanska stranka ali pa nemška monarhistična, junkerska in militaristična stranka, so junjerji, militaristi in drugi monarhistični podrepaniki tako glasno kričali, da se morajo vrniti hohenzolernski "junaki" na nemški prestol, da so v norišnicah verjeli, da se Viljem že prihodnji dan vrne v slavnostnem sprevodu iz Holandske v Berlin. Naglašali so, da bo nemška monarhija zopet kmalu vpovstavljena.

Nam je težko soditi, če so pruski junjerji, militaristi in drugi izkoriščevalci nemškega ljudstva izvršili že vse priprave za monarhistični puč tako daleč, da poskusijo svojo srečo z nasiljem, ampak rečemo lahko le toliko, da tako monarhistično gobeždanje le napeljuje vodo na miln imperialistov v Franciji, ki bodo zahtevali, da se vse določbe v mirovni pogodbi izvedejo do zadnje pike, ne glede na to, če so prav izredno stroge in zadenejo najbolj le nemške delavce.

Tako gobeždanje pa tudi govori, da monarhistom v Nemčiji zopet raste greben, čeprav je monarhizem v družbi junkerstva, militarizma in kapitalizma povzročil svetovno vojno in pahnil nemško ljudstvo v nesrečo, da mora zdaj delati pokoro za grehe drugih. Monarhisti, junjerji in militaristi najbrž sodijo, da so že zastupili toliko ljudsko mnenje, da se velik del nemškega ljudstva več ne zaveda, kdo je kriv njegove nesreče.

Se predno je bilo sklenjeno premirje pred dvema letoma, so nekateri monarhisti s kajzerjem vred bežali v tujezemstvo, ker so se bali ljudske jeze, ki jih lahko pogotne v prvem zavalovanju. Zdaj sta minili dve leti, ko so ti gospodje strahopetno bežali iz Nemčije, ki so vedno gobeždali ljudstvu, da je kronani monarh tista oseba, ki čuva ljudstvo pred nesrečo. Pred dvema letoma je ta kronani ljudski čuvaj v spremstvu svojih najbolj vernih podrepanikov bežal v tujezemstvo. Pred njegovim begom so njegovi podrepaniki pripovedovali, da je bil postavljen od Boga, da vlada nemško ljudstvo, a ko je napočila kritična ura, se od Boga postavljeni kronani ljudski čuvaj ni oziral na božjo voljo, ampak je bežal kot zločinec, katerega zločini so postali javna tajnost in se zaradi tega boji, da ga zadene zaslužena kazen.

S pomočjo protestantske in katoliške duhovščine — stebra kronanih vladarjev so Viljemovi najožji podrepaniki izprašali ljudsko mnenje, koliko je ljudstvo pozabilo na prestano gorje. In ta poročila se najbrž glase ugodno za monarhiste, junjerje in militariste, da zdaj prihajajo v javnost s klicem, da se nemška monarhija obnovi in da se mora obnoviti, kajti če bi zanje postala taka nevarnost kot pred dvema letoma, bi monarhisti, junjerji in militaristi ostali lepo v svojih skrivajskih in molčali.

Zavezniki so storili napako, da niso poslali vseh nemških vladojočih rodbin s Habsburžani vred v prognanstvo na osamljen otok in jim dali potrebno orodje za obdelovanje zemlje in proizvodnjo drugih produktov, potrebnih za življenje. Ako bi ne bila storjena ta napaka, bi nemški monarhisti, junjerji in militaristi lepo molčali o obnovitvi nemške monarhije, ker bi jim bilo jasno, da so take besede le prazne sanje, ki se ne morejo uresničiti.

Dokler pa stari Viljem čepi na Holandskem, drugi nemški vladojoči knezi pa v Švici s Habsburžanom vred, pa postojijo vedno nevarnost, da se gospodje nekega dne vrnejo v Nemčijo in Avstrijo, ko jih njih podrepaniki obvestijo, da je napočila ugodna ura za vpovstavev monarhije. Danes je jasno, če se v vpovstavi monarhiji v Nemčiji, tedaj se tudi Avstrija kmalu spremeni v monarhistično državo. V Budimpešti že komaj čakajo na glas, da je prišel čas, ko se lahko zopet vsilijo ljudstvu, komaj osvobojenemu monarhistične sužnosti, kronani vladarji po milosti božji.

Nekateri v svojem navdušenju omalovažujejo to nevarnost, pa tudi ti ljudje ne morejo zanikati fakta, da ta nevarnost v resnici postoj.

Kdo so tisti delavci, ki prejema visoko mezdo? — Delavci v industriji niso, transportni delavci tudi ne. Poljski delavci ne zaslužijo za najpotrebnejše potrebe. Farmarja držijo privatni velebizniški interesi za vrat kot industrialnega delavca. Rudarji ne zaslužijo za sproti.

Kdo pa prejema visoko mezdo?

Aha, to niso delavci, ampak so industrijski in železniški baroni, ki vlečejo kot ravnatelj raznih industrijskih, transportnih, finančnih in rudniških podjetij od pet in sedem deset do sto in tudi več tisoč na leto kot ravnatelj-sko plačo, da pridejo semintje pogledati v ravnateljsko pisarno, če so stoli in pisalna miza še na mestu.

DOPISI.

Washoe, Mont. — V kolikor se tiče delavskih razmer v tukajšnji okolici je najbrž "John D. Rockey Fellow" prav zadovoljen, kakor tudi mi, njegovi ubogi slugi, ker pisalke vabijo dan za dnem na delo. Zaslutek je pa ravno tolik, da se bomo preživimo. Premogarije je dovolj, skoraj več kot stanovanj in nekateri morajo stanovati po več milijonov od rogov, ker družba nima dovolj svojih hiš.

Ko smo predčili milo prošnjo nesrečnega rojaka John Kočevarja, ki sedi sedaj po nedolžnem v okrajni ječi v Telluride, Colo., obdolžen uboja in čaku potopne obravnave, smo tudi tukaj sklenili, da naberemo prostovoljne prispevke. Akoravno je tukaj naseljenih zelo malo šteto, Jugoamerikanov smo kljub temu nabrali \$41.50, za kar moram izreči vsem darovalcem najlepšo hvalo.

Apeliram na vse rojake, da grede na delo, da se nabere dovolj denarja, da se reši iz ječe John Kočevarja.

Imen darovalcev v tukajšnji naselbini ne bom navedel, da se prihrani prostor v listu. Skupna vsota je bila preštetja v pričo rojakov Pette Kovács in Ciril O. blaka in smo jo odposlali na g. Peter Culliga v Pueblo, Colo.

Posebni novice ni v tukajšnji naselbini. Omenim lahko, da se je precej razširila v tukajšnji okolici nove vrste pijača, katero nekateri nazivljajo "Dego Red". — Kakor kažejo vsa znamenja uima prestopno leto prav nobene vpliva na tukajšnje počelare in poelare. Tudi jaz sem čkal, da me katera vpraša, toda zaman in sem skoro že obupal. Toda še imajo čas slovenske cvetke, izrabijo kolikor je še prestopnega leta. — **Francelj Anbelj in Joe Lipo**, nabrala prostovoljnih prispevkov za John Kočevarja.

Butte, Mont. — Prošnji nesrečnega rojaka John Kočevarja so se odpravili tudi tukajšnji rojaki in prispevali vsak po svoji najboljši moči. Prispevali so sledeči. Po \$1.25: John Klun, Frank Pirc, Frank Gregorič in neimenuvani; John Gradšek en dolar. Skupaj \$6. Poslano vsoto sem odposlal na pristojno mesto. Apeliram na vse rojake širom Zdr. države, nabirajte prispevke za nesrečnega rojaka, da ga rešimo iz ječe.

V imenu nesrečnega rojaka John Kočevarja izrekam vsem tukajšnjim darovalcem najlepšo hvalo. — **Frank Gregorič**.

Ronald, Wash. — Že zadnjih deset let sem vedno na potovanju po Ameriki kot kak "deseti brat", vedno s trebihom za kruhom. Skladi sem mnogo, največ slabega, in videl, kako so delavci vsespovsod izkoriščani in od vseh strani. Razvidel sem tudi, da so oni delavci, ki se najmanj brigajo za svojo izobrazbo, ki se ne brigajo za nobeno drugo stvar, kot samo za "delo in jelo", najbolj izkoriščani izmed vseh drugih. Zaposeljeni so na vseh koncih in krajih, nevedo si prav nič pomagati in obratni nikamor, organizacije se boje kot hudie kriča in vse, kar se tiče izobrazbe delavcev, jim je pregrešno. Kajti duhovniki vseh ver jim pridigujejo, da so delavske organizacije, strokovno ali politično, "škodljive" za delavstvo, da so pravi delavski listi pregrešni, itd.

Toda iz svojih lastnih skusenj, katere imam, dobro vem, da so ravno ti največji hlapi in politični velepodjetniki in ljudskih izkoriščevalci in raditog prepovedujejo delavcem, da naj nikar ne čitajo dobrih delavskih listov, da naj se nikar ne organizirajo strokovno in politično. Vred tega priporočam vsem rojakom, da naj čitajo dobre delavske liste, da naj se organizirajo strokovno in politično, ker le v tem nam je mogoče izboljšati sedanj sistem. Priporočam in a-

peliram na vse rojake, da naj naročajo edini slovenski delavski dnevnik Prosveta. Jaz sem naročen na ta list, odkar izhaja kot dnevnik in akoravno sem bil že v velikem pomanjkanju, vedno sem pa imel toliko, da sem plačal naročnino na ta list, ker sem razvidel, da ta list v resnici zagovarja delavske interese.

V tukajšnji okolici, naselbinah Roslyn, Ronald in Jonesville, premogarije obratujejo s polno paro. Toda delo se kljub temu zelo težko dobi in kdor ga pa dobi, pa mora delati kot muha za bomo plačo \$8.25. Vred tega ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom, ker je tukaj dovolj brezposelnih in čakajo na delo, med katerimi sem tudi jaz. — Kadar se bodo razmere izboljšale, bom že poročal. — **Vincent Klamsek**.

La Salle, Ill. — Delavske razmere v tukajšnji naselbini so srednje, kot sploh povsod in delavci tudi tukaj ne primanjkuje.

Zadnji teden je nek rojak v prepričnem obatrel svojo ženo. Ona se sedaj nahaja v bolnišnici, surovci pa v okrajni ječi.

V petek, 2. oktobra je zastopnik "National Consumers Cooperative Association" sklical javni shod v veliki dvorani tukajšnje "Slov. nar. doma, na katerem je pojasnil pomen in potrebo zadružne prodajalne, ki je v resnici potrebna za delavstvo. — **Anton Udovič**, naročnik.

(Pojasnilo uredništva na zahtevo.) — Kjer je dovolj Slovencev, ki se zanimajo za zadružno prodajalno in so navdušeni za isto, kot to sploh delajo v vsaki večji slovenski naselbini in zadružna prodajalna tudi dobro napreduje, ako so člani agilni in podpirajo svoje podjetje. Delavskih zadružnih nakupovalnih trgovin ali veletrgovin je več in je odvisno od zadružnikov samih, kateri se pridružijo. Zadružna veletrgovina, katero ste navedli napreduje dobro, kolikor nam je znano. — Ako je dovolj rojakov v vaši okolici in naselbini, ki so navdušeni in za zadružno trgovino, ustanovite svojo in bodete veliko bolj zadovoljni in zadružna trgovina bo bolj napredovala. — **Pozdrav**.

Louisville, Colo. — V tukajšnji okolici je izbruhnila stavka premogarijev 28. oktobra. Premogariji zahtevajo priznanje organizacije in da jim družbe plačajo od takozvanega mrtvega dela, kot je n. pr. postavljanje opor (Cross-bars) in še več drugega dela, katerega je moral delavec dosedaj narediti brezplačno in pri katerem delu je premogar večših izgubil precej časa, ne da bi bil za to odškodovan. Poleg tega tudi zahtevajo, da družbe podpisajo novo pogodbo do 31. marca 1922. V dveh rojih se dela naprej, ker so družbe takoj priznale vse zahteve in podpisale novo pogodbo, toda drugi rovi pa počivajo.

Vred tega opozarjam vse delavce, da je tukaj stavka in da naj nikar ne verjamejo raznim agentom, ki bodo gotovo vabili delavce v tukajšnje okolice, da ne bodo neprostovoljno pomagali zlomit tukajšnjo stavko. Posebno ena družba se zelo ustavlja priznati pravične zahteve premogarijev in se bo gotovo zvijala na vse načine, da ji ne bo treba podpisati nove pogodbe. Toda prepričan sem, da ji ne bo nič pomagalo in da bo morala preiti ali slej pristiati na zahteve premogarijev. — Kako se bodo dogodki razvijali, poročam kasneje.

Iz starokrajških poročil razvidim, kak je položaj za Slovence v starem kraju. Slovenci so mislili, da so se rešili ene avtokracije in monarhije, toda iz zadnjih poročil se pa razvidi, da so bili kruto prevarani in da so prišli pod drugo avtokracijo in monarhijo. Ali misljijo nekateri slovenski narod popolnoma uničiti in potlačiti? Toda ne verjamem, da jim bo tako gladko šlo izpod rok, ker je slovenski narod velikokrat pokazal, da je žilav in odločen boriti se za svojo svobodo. Nadalje sem razvidel, da je že sedaj glo-

bin v Jugoslaviji, ako kdo le reče besedico republika! In dobro mi je še v spominu, ko je bil "g. Trost" v Rock Springsu, Wyo., in nam prerokoval, kako bo ljudstvo lahko izbralo, ali hoče kraljevino ali republiko in da bo ljudstvo samo odločalo. In danes? Odgovorite vsi oni, ki ste bili z dušo in telesom zagovorniki zloglasne kriške deklaracije! Kdo je odločil? Ljudstvo ali par kraljevskih podrepanikov in pristašev črne internacionale? In prerokom a la Trost je marsikateri veroval in sedaj je pa vsakdo lahko razvidel, da je bil ogoljufan in grdo prevaran. Da, resnica je, če človek vse veruje, da je podoben oalu.

H koncu dopisa naj še pripominjam glede dopisa M. K. iz Nachea, Wash., da sem jaz odločno za to, da list Prosveta ostane še nadalje dnevnik in da se misliti ne treba, da bi izhajal kot dvotednik, ker Prosveta je najboljši slovenski časnik v Ameriki. — **Naročnik**.

Harwick, Pa. — Ne spominjam se, da bi bil iz tukajšnje naselbine pribečen že kak dopis. Najbrže ne in da bodo rojaki širom Zdr. države vedeli, da smo tudi v tem kotu države Pennsylvanije naseljeni Slovenci, naj opišem nekoliko tukajšnje razmere.

Delavske razmere so skoro iste, kot sploh po celi zapadni Pennsylvaniji. Dela se s polno paro, toda zaslutek pa nikakor ne zadostuje za pošteno življenje, do katerega smo tudi mi premogariji upravičeni. Draginja še vedno pleza po lestevici navzgor in marsikdo je že vprašal, kje je pa ono padanje cen, o čemur so velebizniški listi tako kričali pred nekaj tedni in tudi še sedaj se oglašajo. Sploh, ako bo tako šlo dalje, se bo ubogi delavec komaj preživel.

Tukaj je naseljenih le malo šteto Slovencev in radi tega tudi ne moremo zaznamovati kakega posebnega napredka na političnem polju. Ustanoviti je tudi ne mogoče kako napredno podporno društvo kot n. pr. društvo Slovenske narodne podporne jednote, ker velika večina tukajšnjih rojakov pripada k različnim podpornim organizacijam v drugih naselbinah.

Gotovo sleherni tukajšnji rojak dobro ve, da se nahajamo v izrednih časih za delavstvo, ko nas pritiskajo in izkoriščajo od vseh strani Marsikdo si je tudi že zastavil vprašanje, ali je mogoče izboljšati sedanj krivični sistem za delavstvo, ali bomo vedno ostali v položaju, v katerem se nahajamo, ali bomo prišli do onih pravic, do katerih smo popolnoma upravičeni. In marsikateri je tudi že obupal. Toda teh obupancev je vedno manj, njih število se dnevno kreči, kajti prišli so do zavesti in do prepričanja, da je mogoče izboljšati položaj delavstva, ako se le hoče. In edino sredstvo za izboljšanje delavskega položaja je pa izobrazba, čitanje dobrih delavskih listov in knjig, ki kažejo delavcu pot, po kateri naj hodi, da pride do končnega cilja, do izboljšanja položaja, v katerem se nahaja delavstvo. Čitanje dobrih delavskih listov in knjig bistri delavcu um, da začne premišljevati, kje je vzrok, da je delavstvo tako zatirano in izkoriščano. Vsa-ko je že lahko prišel do prepričanja, da je ravno nezavedna in neizobražena ljudska masa najbolj izkoriščana in najbolj zatirana.

In da mi delavci potrebujemo izobrazbo, tega mi ne bo nihče oporekal, ker sleherni človek potrebuje izobrazbo. In čim bolj je delavec izobražen, tem preje pride do svojih pravic, tem manj je izkoriščan. In čemu nasprotniki delavstva tako zabranjujejo delavstvu čitanje delavskih listov in knjig? Raditega, ker ne marajo, da bi se delavec izobrazil in prišel do svojih pravic, tem manj je izkoriščan.

Najbolje orodje, katerega ima delavec v svoji obrambi za pravico, so pa ravno dobri delavski listi in sleer oni, ki so vedno delavski in ne samo na prvi strani in takrat kadar potrebujejo delavce, ampak tudi takrat, kadar delavci potrebujejo list. Ako bi delavci imeli toliko svojih listov, kot jih imajo naši nasprotniki, ali mislite, da bi bili delavci tako izkoriščani kot smo? Ne, ako bi imeli dovolj delavskih listov, bi bili vedno dobro podučeni o vsem, kar se godi po svetu med delavstvom, bili bi

vedno dobro podučeni o raznih stvareh, ki so v korist ali pa v škodo delavstva in sploh o vsem, ki ima indirektno ali direktno stike z delavstvom.

Vred tega pa apeliram na vse tukajšnje rojake in sploh v Zdr. državi, da se naročajo na dobre delavske liste in knjige in da iste pazno čitajo. In med vsemi ameriški slovenski časniki je edini pravi delavski list Prosveta, ki v resnici zagovarja delavske interese, ki izobrazuje delavstvo in ga poučuje, po kateri poti mora hoditi, da pride do zaželenega cilja. Vred tega bi bila tudi dolžnost slehernega slovenskega delavstva, da bi bil naročen na ta list, ki je najboljši izmed vseh drugih.

Rojaki naseljeni v tej naselbini, naročite se na dnevnik Prosveto! Sleherni izmed nas mora priznati, da delavci potrebujejo dober delavski list in vsled tega moramo istega tudi naročiti in pazno prečitati. List Prosveta prinaša največ podučnega gradiva izmed vseh drugih časnikov, ki izhajajo v slovenskem jeziku.

Med raznimi drugimi dopisi sem v zadnjih časih čital tudi prošnjo rojaka John Kočevarja, ki se nahaja po nedolžnem v ječi v Telluride, Colo. Napotil sem se med tukajšnje rojake in jim pojasnil celo zadevo, da je ta rojak nedolžen in da je sedaj naša dolžnost, da ga rešimo iz ječe in preskrbimo pravično obravnavo. Nabral sem tudi prostovoljne prispevke in nabral sem še precej prilično vsoto, za kar se v imenu nesrečnega rojaka John Kočevarja najlepše zahvalim vsem darovalcem. Darovali so sledeči: Po dva dolarja: Martin Prašnikar, Jernej Miklavčič in Peter Močnik; po en dolar: Valentin Morget, Tony Verbich, John Leskovec, F. M. Koprivnikar, Frank Storm, Martin Koprivnikar, Anton Leskovec, John Miklich, Jos. Koprivnikar, Tony Močnikar in Frank Koprivnikar; po 50c: Herman Potočnik, Jos. Koprivnikar in John Ober. Skupna vsota \$18.50, katero vsoto sem poslal na pristojno mesto, g. Peter Culliga, Pueblo, Colo. — **Martin Prašnikar**, naročnik.

HARDING JE IZVOLJEN PREDSEDNIKOM.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

žav za moža, ki sedi v ječi, ker je tako govoril, kot je mislil.

Velebizniški listi priznajo, dozdaj, da so v kongresu izvoljeni en socialist in dva kandidata "Nestranske lige." Ta poročila ne slone na pravih oficijelnih poročilih, ampak so ugibanja velebizniških šmokavzarjev na podlagi naraščajočih glasov opozicije proti starima strankama.

Dalje priznajo velebizniški šmokavzarji, da je bilo v neyorskem postavodajno zbornico izvoljenih pet socialističnih kandidatov: štirje moški in ena ženska. Posebno markantna je zmaga sodružice Marion H. Lang, ki je kandidirala proti William Lymanu, katerega sta priporočali republikanska in demokratična stranka ali po domače rečeno — združena denarna mošnja.

V Severni Dakoti sta prodrla dva kandidata "Nestranske lige," ki sta kandidirala za kongres in en senator.

Posebno hud boj za governersko mesto je bil v Minnesoti. Na eni strani je bila združena denarna mošnja, na drugi pa kandidat združene opozicije, o katerem poročajo, da je prišel zmagoviti iz volilnega boja, ako kasneje poročila ne spremene rezultata.

V državi Illinois je po sedanjih poročilih zmagala politična mašina čikaškega župana in governorjem je izvoljen Len Small iz Kankakeeja.

Koliko glasov je prejel Debs in drugi opozicijski kandidati? Je bo mogoče poročati šele po nekaj dneh, ko dosepej oficijelna poročila o izidu volitev na pristojna mesta.

V ZNAMENJU SODNIJSKE PREPOVEDI.

Hoboken, N. J. — Sodišče je na prošnjo trdke Euffeld & Esser Co. izdalo ostro sodnijsko prepoved proti stavkujočim strojnikom, ki celo prepoveduje udeležiti se stavke ali pa drugim pri-govarjati, da se ji pridružijo.

ITALIJANSKI SOVINISTI PROTI POGAJANJU.

Aneksionisti se pripravljajo, da razbijejo konferenco z Jugoslovani.

GROZNJE NAPRAV DELAVCEM.

Rim, 3. nov. — Nacionalistične stranke v Italiji delujejo z vsemi silami, da preprečijo direktno poročilo glede jadranskega vprašanja. Čim bolj se bliža datum konferenec (po zadnjem poročilu se ima konferenca otvoriti 6. novembra) tem bolj predrzno nastopajo sovinitisti. Tem strankam se je posreželo preprečiti direktna pogajanja ob času Nittijsve vlade in zdaj upajo, da ponovno ravno tisti trik. Aneksionistična glasila pišejo, da je d'Annunzio preveč potrpečljiv z Giolittijem. "Idea Nazionale" pravi, da pogajanja z Jugoslavijo se ne smejo vršiti.

Italijanski sovinitisti imajo polna usta besed o "miru in redu", kadar je treba udariti po delavcih, odobravajo pa z velikim navdušenjem vsak čin, pa naj bo še tako nepostaven, ki ga izvrši d'Annunzio ali kdo drugi v interesu njihovih aneksionističnih težnj. Ko je d'Annunzio po svojih pristaših zasnel parnik "Cogné" s švicarskim plamom, je italijanska vlada ostro obsodila ta čin in zahtevala, da se blago vrne lastnikom. D'Annunzio je pa blago prodal in spravil skupicek — na veliko veselje nacionalistov, ki so mu aplavdirali. Švica zdaj zahteva odškodnino za blago, ki bo morda znašala sto milijonov lir, obenem je pa bojkotirala italijanska pristanišča.

Sovinitisti zahtevajo, da vlada strogo nastopi proti delavskim organizacijam, da prizna vse nepostavne čine d'Annunzija in obdrži demarkacijsko črto okupirane dve generaciji, če je treba. Zadovoljni so tudi z vojno z Jugoslavijo. Stavke bi prepovedali, uvedli deseterurno delno delo v industrijah, povikali ceno kruha in zaprli vse socialistične voditelje. Tak je politika italijanskih imperialistov.

Inozemstvo.

Turški nacionalisti prodirajo v Armenijo.

London, 3. nov. — Iz Carigrada poročajo, da so turški nacionalisti okupirali Hadžin v Armeniji.

Bavarska milica se mora raso-rožiti.

Monakovo, Bavarija, 3. nov. — Tukajšnja medzavezna komisija je informirala bavarsko vlado, da mora biti narodna garda na Bavarskem takoj razorožena. Vlada namerava apelirati na Berlin, da naj zavzame zahtevo zavrnitkov.

Cesarske preproge zastavljene za kruh.

Dunaj, 3. nov. — Odškodninska komisija je dovolila vladi avstrijske republike, da lahko zastavi glasovite cesarske preproge za posojilo, ki ima služiti za nakup 60.000 ton živil.

Poljski letalci pobijajo Litvine z bombami.

London, 3. nov. — Iz Kovna javljajo, da so poljski letalci metali bombe na mesto Vilkomir, 45 milj severovzhodno od Kovna in ubili veliko število oseb.

Z ognjem in bajonetom na Irskem.

Dublin, Irska, 3. nov. — Angleški vojaški policisti so snoči zaplenili mesto Tralee iz mašečevanja radi dveh umorjenih policistov. Ustreljena sta bila dva civilista in tretji je nevarno ranjen. V drugih spopadih med sinfajnoveci in Angleži so bili ubiti štirje policisti in en vojak; štirinajst mož je bilo ranjenih.

Dr. Coffey, predsednik vseirščišča v Dublinu, je bil vržen v zapor.

Venizelos je proti kralju.

Atene, Grška, 3. nov. — Ministrski predsednik Venizelos je dejal v intervjuju, da prične Pavel ne more biti grški kralj, ako se njegov oče Konstantin ne odpove prestolu. Venizelos je rekel: "Enkrat za vselej moramo pretrgati

politično zvezo med kraljem in Bogom. Ko je Konstantin leta 1917 razpuštil grški parlament, da prepreči intervencijo na strani entente, je dejal, da on ni odgovoren nikomur kakor edino Bogu. Tega je zdaj konec."

V PROHIBICIJSKEM KOTLU VRE.

JOJ, JOJ! V KINEMATOGRAFICNIH GLEDALIŠČIH SE NARUČUJE IZ PROHIBICIJE!

Prohibicionisti se seveda čutijo žaljane!

Boston, Mass. — Za božjo voljo svet se bo podrl, govore v prohibicijskih gledališčih, nekateri prohibicionisti pa svedavo vprašujejo, kaj se je zgodilo, da se približuje že konec sveta.

Na ta vprašanja pa pripoveduje "Prohibicijska liga", zaskrbenica vseh pravovernih prohibicionistov, da se v kinematografskih gledališčih naračuje iz prohibicije. V teh gledališčih prikazuje slike o prohibiciji, da se ljudje na glas smejejo in nekateri se celo tako hudobno krohotajo, da se morajo držati za trebuh, da jim ne počijo od smeha.

Voditelji "Prohibicijske lige" pravijo, da so nekateri obiskovalci užaljeni zapustili kinematografske predstave, ko so videli tako očitno in pregrešno norčevanje iz prohibicije. Rekli so, da imamo kinematografska gledališča zaradi tega, da širijo poduk, ne pa da se norčujejo iz takih reči, kot je prohibicija.

Nasprotniki prohibicije se seveda smejejo takim izbruhom fanatikov in pravijo, če se v kinematografskih gledališčih kažejo realni dogodki, ki so posledica prohibicije, tedaj ta gledališča vrše pravi poduk, ker kažejo odkrit na zlo, ki ga je prinesla prohibicija.

Podkupovanje javnih uradnikov se ni vrnilo še nikdar v tako veliki meri, kot zdaj, ko je uvedena prohibicija. Ljudje, ki so bili ves čas svojega življenja posušeni, so podlegli korupciji, sprejeli so podkupnine in molčali, čeprav so z obema očesoma videli, kako se kršijo prohibicijske postavbe.

Kaj pa pijanci? Ali se je število pijancev res znižalo? Prohibicionisti izjavljajo, da je zdaj manj pijancev kot ob času, ko so točili opojne pijače odprta. Nasprotniki prohibicije so pa drugega mnenja in pravijo, da je zdaj več pijancev kot pred uvedenjem prohibicije. Razlika je ta, da so bili pijanci prej bolj številni na ulicah, zdaj so pa na svojih domovih, kjer pijejo razno brozgo, ki ne omami le človeka, ampak je veliko bolj škodljiva, ker so ji poleg alkohola primešane še druge škodljive snovi. Tihotapstvo z opojnimi pijačami je popolnoma nova obrt, pravi nasprotniki prohibicije. Zda se taki grozniki množijo kot gobe po dežju. Ker postava ne prepoveduje le prodaje opojnih pijač, ampak je prepovedano tudi kupovanje, je danes izredno veliko število grešnikov, ki se ne brigajo, kaj je zapisanega v postavah. Po mnenju nasprotnikov prohibicije, je prohibicija povzročila, da se med ljudstvom zniža spoštovanje do zakonov. Oni izjavljajo, da kder dela za omiljenje prohibicije ali pa njeno odpravo, ta dela za spoštovanje zakonov.

Nasprotniki prohibicije pravijo, da so pametni ljudje za zmernost pri uživanju opojnih pijač, kar je pa vse nekaj drugega kot prohibicija. Zmernost ne pomeni, da se ljudje popolnoma odpovejo opojnim pijačam, ampak da ljudje ne povzročijo toliko opojnih pijač, da so pijani. Zmernost se pa doseže s podukom in pravilno uvedenimi reformami v prodaji opojnih pijač. Eno taka zelo priporočljiva reforma je uvedena v skandinavskih deželah. Na pr. če policaj najde pijanega človeka na ulici in če mu je močeno od njega izvedeti naslov njegovega bivališča, pokliče izvoščaka, da ga pelje domov, prihodnji dan pa dobi gostilničar račun za izvoščaka, pri katerem se je pijanec napil. Če pa policaj ne more izvedeti pravilnega naslova od pijanega, ga odvleče na policijsko postajo, da se tam prepriča, kje ga je pijanec doma.

Arthur Brisbane pravi v komentaru na gornje poročilo sloveče:

Miss Dorothy Canfield Fisher piše v "Pictorial Review", da se poprečno vsako leto narodi 34.000 nezakonskih otrok v Združenih državah. Dalje je zapisala strahovito obtožbo, da je izmed teh 34.000 otrok najmanj 30.000 ubitih, bodisi takoj ali počasno z izstradanjem in zanemarjanjem, češar pa niso krive miselne matere, ki v ogromni večini slučajev niti ne vedo, kaj se zgodi z njihovimi otroci.

Amerika je še med tistimi redkimi državami, kjer se smatra nezakonski otrok za kriminalno bitje, ki nimajo pravice do življenja. Miss Fisher je podala v omenjeni reviji sledečo sliko strašnih razmer, s katerimi naša "civilizacija" osrečuje vsako leto na tisoče nesrečnih deklet:

Ubijanje nezakonskih otrok.

Kaj taka deklica, ki porodi nezakončnega otroka? Oba izgine v svet grozot, ki si ga ne moremo predstavljati, v svet šarlatanov, neukroplozovih zdravnikov in zločinskih ter odernih babic — to so gola fakta — ki izstisnejo iz uboge žrtve zadnji cent računajoč na kruto javno mnenje, valed katerega je deklica prisiljena skrivati in tajiti svojega otroka; ko zdravnikli odurh ispreša iz žrtve vse, kar more dobiti iz nje pod pritiskom terorizma in njenega konfuznega dnevnega stanja, tedaj se navadno zgodi, da pride dete v takozvani "dobrodolni zavod", kjer skrbe, da se otrok kmalu umakne s pota in naredi prostor novi nedolžni žrtvi. In nihče neče dvigniti niti prsta, da bi preprečil te zločine. Nihče ne ve nič o tem!"

Pisateljica pravi dalje, da mnogi naskotni zdravniki in babice eksperimentirajo samo ob dohodkih, ki jih prejemaajo od nezakonskih mater. Prvič zaračunajo ogromne vsote za potrebo ob porodu in drugič izvečejo iz nesrečne kolikor morejo za "odstranitv" otroka. V tem slučaju naravnost ubijajo otroka ali ga pa "izroče v okrho" v kak zavod, kjer kmalu izgine za njim vsaka sled. A se tem še ni konec nečede za dekleta. Odrasli jo imajo v petih tudi potem, kadar se omoži — ako ne uide v drugi kraj — in sirota mora plačevati podkupnino, ako želi, da ostane njena preteklost tajna.

Največji ubijalec nezakonskih otrok so pa "dobrodolni zavodi". Fisherjeva pravi, da od vsake sto otrok, ki pridejo v te zavode, jih umre 80 do 95 poprečno v šestih mesecih. Tukaj sledi izrpek iz nekake uradnega poročila, ki ga citira omenjena pisateljica:

"V enem samem zavodu (ime je zamolčano kajpada!) ni niti eno dete živelo več kot šest mesecev od dneva, ko so ga pripeljali tja. Otroci, ki pridejo v zavod zdravi in polni življenja, umirajo sistematično valed "pluščice" in raznih drugih "bolezni", ki so na papirju, toda v resnici umro valed gladi in nesnagi in iz drugih misterioznih vzrokov."

Drugi izrpek:

"V septembru je bilo oddanih zavodu petnajst otrok, trinaest jih je pa umrlo v zavodu. Dvanajst trupel je bilo pokopanih v šestih zabojčkih — dva v enem zabojčku — dočim je trinajsto telence čakalo štirinajtega, da je sveda prišlo čez par dni, tako da sta bila dva položena v en sam zabojček, kajti vodstvu zavoda se zdi potratno, da bi za vsakega mrtvega naročili zaboj iz surovega lesa tri čevlje dolg in eden čevlj širok. Mrtva otroka sta položena v zaboj tako, da je glava enega telesa drugemu pri nogah, to drug vrhu drugega. Pokopajo jih v plitvi luknji in na zaboj vržejo nekaj lopat prti. Toda male sirote nimajo miru niti po smrti; vsakihi par let prekopajo grobove, razmečejo drobne kosti in naredo prostor za sveže umorjene otroke."

Arthur Brisbane pravi v komentaru na gornje poročilo sloveče:

Kaj se vam sdi do naše krščanske civilizacije leta 1920? Trideset tisoč otrok takele zmojmo vsako leto — in kdo se zmeji? Miss Fisherjeva se je osmella, razkriti dejstva o tem zločinu in mi skomizgavamo z ramami in nabiramo sklad za revne otroke v Armeniji. Oblastno zahtevamo, da ameriška vlada pošlje bojne ladje in armado v Armenijo, ki naj prepreči turške brutalne umore. Ali je kdo obožal Turke, da popolje 30.000 armenskih otrok v enem letu? Ne, Turki, čeprav imajo dovolj zločinov na vesti, se ne morejo ponakati s tem poprečnim številom umorov.

To poprečno število je rezervirano za Združene države, za dešelo krščanstva in civilizacije, za dešelo, ki si domižuje, da je polkrišana, uiti vsa svet civilizacije in človečanstva."

TO POPREČNO ŠTEVILLO JE REZERVIRANO ZA ZDRUŽENE DRŽAVE, ZA DEŠELO KRŠČANSTVA IN CIVILIZACIJE, ZA DEŠELO, KI SI DOMIŽUJE, DA JE POLKRIŠANA, UITI VSA SVET CIVILIZACIJE IN ČLOVEČANSTVA."

RAD BI DOBIL.

služinko kot varuhinja pri omenjenem mesecu starem otroku in gospodinja pri enem človeku in spleh zmožna gospodinja pri hiši. Prednost ima Slovenka v starosti od 35 let naprej. Plačam po dogovoru; obrnite se osebno ali pa pisмено na naslov: Jakob Jakše, P. O. Box 28, Buhl, Minn.

SLOVENKA.

v starosti 33 let, bi se rada seznanila s dobrim in poštenim rojakom v svrhu ženitve. Ako katerega vesel, naj piše in priloži svojo sliko katero na zahtevo vrnem. Tajnost jamčena; več se izve pismeno. Mrs. K. R. P. O. Box 1055 Pueblo, Colo.

JAVNA ZAHVALA.

Upravništvo Slovenske Naseljeniške Banke v New Yorku.

Prejel sem poslano mi vložno knjižico na 10,856 dinarjev, katere sem pred par tedni poslal a Vašim posredovanjem v Zemljovadniško Banko v Belgrad.

Želim, da v mojem imenu priporočite svojo Banko kod najtočnejšo in želim, da bi se vedelo vsepovsod, kako točno in solidno Vi svoj narod postrežete.

Življa Slavenice Immigrant Banka. Vaš hvalčnik

Paul Mažaner, 209 Sanegor St. Peoria, Ill., dne 4. okt. 1920.

(Nov. 4.)

ZDRAVLJENJE BOLNIKOV.

samo naravnim putem.

Milijone ljudi vs danes kako ohraniti svoje zdravje in doživeti visoko starost. Sveda se zdravijo samo naravnim putem.

Bolgarskim Krvnim Čajem

Ta očisti kri
Izčisti čreva
Osladi želodec
Vredni jetra
Opre obisti.

Vaša razumna družina drži doma pri rokah zavetek tega čistega seliškega čaja, kot za prvo pomoč pri prehladu, ali proti INFLUENZI, gripi, plućnici in drugim nevarnim boleznim.

Prodaja se v vseh lekarnah ali pa potem pošte jamčeno, velik zavoj stane \$1.25, trije zavoji \$3.15 in 9 zavojev pa \$6.25. Naslov je: M. H. VON SCHLICK, President Marvel Products Company, 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

AVSTRALJSKI VOJAKI.

Moški, ki se bili vojaki v avstralski vojski za čas svetovne vojne, sedaj lahko pridejo iz Jugoslavije v Ameriko, če vam na prvi točkovni preizkuši in drugi potrebne listine.

MATIJA SKENDER
javni zastopnik v Ameriki in stari kraj.

3237 Belle St., Pittsburgh, Pa.

On vam jamči, da pride osebno, ki si jo želite k sebi, — ali pa vam pošlje denar. — V vseh pravnih in notarskih poslih pa v zadevah, ki so v zvezi s potovanjem vaših ljudi iz starega kraja, se obrnite nanj, pa boste v vseh zadovoljni, saj, on je za vas, a vi bodite zani.

FRANÇOŠKA ČRTA
"COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE"

Naravnost v Hamburg. Parnik Niagara odpušlje Nov. 10.

Kabina in tretji razred na razpolago.

Pišite na urad družbe 10 State Street, New York, N. Y.

Slovenska Narodna

Podporno Jedneta.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Imenica 17. junija 1907 v druzbi Illinois.

GLAVNI STANI 2887-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik Vlasen Calmar, podpredsednik Anton Hrist, Box 146, Cumningsburg, Pa.

gl. tajnik Math Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, zastopnik gl. blagajnik Frank S. Tavehar, upravitelj glasila Filly Godin.

PODOPNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 406 May St., Springfield, Ill., Martin Zelenski, Box 278, Rochester, Ohio, Jos. Radisek, Box 432, Smithton, Pa., Frank Semak, 6800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio, John Erenus, 1646 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Rudolf Pisterick, Box 436, Bridgeville, Pa.

Akron Radisek, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Grove, Kans., za jugovzhod: Leo Kuchar, Box 240, Gilbert, Minn., za severozahod:

Nadzorni odbor.

Matz Fenevick, predsednik, 18817 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio, Jakob Ambroski, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vlasen Calmar, John Underwood in Matt Petrovick.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trifli, Box 161, Lawrence, Pa.

John Ovan, 208 Kingswood, Detroit, Mich.

Joe Shuk, 1101 E. 65. St., Cleveland, Ohio.

Mary Udevit, 1644 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6209 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

OGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jule Zverumik.

POZORI! — Korespondenca s gl. urednikom ki deluje v glavnem uradu, se vrši izključno s N. P. J. 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORNE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J. 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SENASRNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvršiteljskega oddelka in jednote vsebo se naslovi: Bolniška S. N. P. J. 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J. 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede postopanja v gl. izvršiteljskem oddelu se naj pošiljajo M. Petrovicku, predsedniku nadzornega odbora. Slogi naslov je zgornji.

Vsi prihodni na gl. poročni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 May Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Uredništvo S. N. P. J. 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, razen tiskalnih, oglaševalnih in spleh van, kar je v vseh s glasilom izključni, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

AKO ŽELITE DOBITI SVOJCE, sorodnike in prijatelje iz domovine v Ameriko po niski ceni!

POSLATI DENAR HITRO in po najnižji ceni!

FOTOVATI V STARI KRAJ po najnižji ceni, tedaj se obrnite na

EMIL KISS BANKIR

133 Second Ave. New York, N. Y.

Prodajam parobrodne listke iz domovine v vse kraje v Ameriko. Iskalci denarja poiskajo v vsaki državi in dobavljajo svoje. Potnikom v stari kraj praznični petsto listov in računam le konsularne pristojbine.

Najboljše in najkoristnejše

božično darilo

na vaše sorodnike v starem kraju je denar. Mi ga odpošljamo za vas točno in ceno. Vašim dragim darujte ugodno knjižico. Mi plačamo obresti na vse hranilne vloge po

4%

Ako želite dobiti vaše družino v Ameriko, mi vam preskrbimo vse potrebno.

Prodajamo tudi parobrodne listke za vse proge ZA in IZ Evrope. Za vsa pojasnila pišite vedno na

NEMETH STATE BANK

Glavni urad Podružnica

10 East 22nd St. NEW YORK CITY 1507 Second Av.

ZA BOŽIČ LAHKO POSLJE VSAK ZABOJ SVOJCEM V STARI KRAJ.

Sprejememo zabojke do 1.000 funtov teške, toda zaboj mora biti močan, da se ne razbije.

Mi bomo odposlali vse zabojke sred novembra, tako da jih doka zagotovo za božič.

Računamo za prevoz le 15 centov za funt. Kder bo poslat naj pošlje tako, da jih dobemo do 10. novembra.

EUROPEAN TRADING & EXPORT CO.,

STRUKEK & HORAK,

55 — 9th Avenue NEW YORK, N. Y.

CUNARD LINE

v Hamburg in Gdansk mimo Anglije.

Aquitania Novembra 23

Cena za tretji razred:

V Hamburg \$125.00

V Gdansk \$135.00

in vojnega davka \$5.00 več.

Oglasite se pri bližnjem Cunard agentu.

